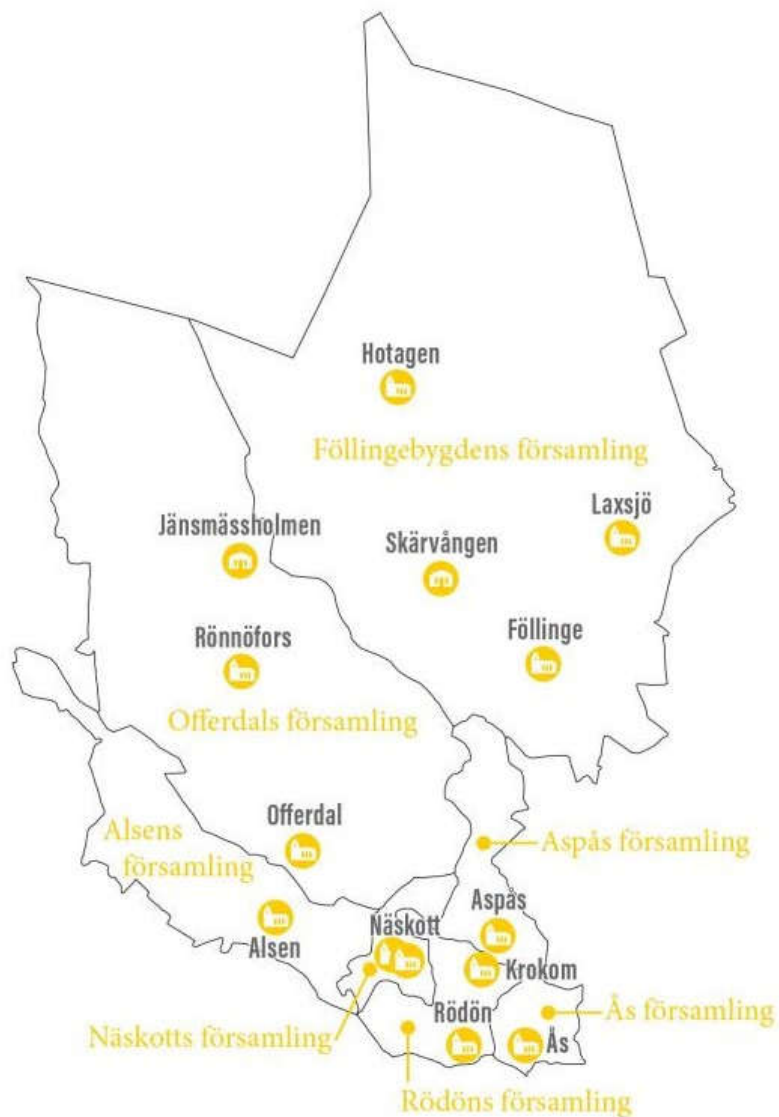

Lokalförsörjningsplan

Krokoms pastorat 2022-2031

Innehållsförteckning

Innehåll

Innehållsförteckning	2
1. Inledning och bakgrund	4
1.1 Bakgrund	4
2. Lokalförsörjningsplan för Krokoms pastorat	4
2.1 Mål och förutsättningar	5
2.2 Kyrkobyggnadernas särställning	6
2.3 Mål för lokalförsörjningsplaneringen	6
3. Omvärldsbeskrivning Krokoms pastorat	7
3.1 Många sätt att leva och bo	7
3.2 Näringsliv	7
3.3 Kultur och musik	8
3.4 Idrott och friluftsliv	8
3.5 Förskolor och skolor	8
3.6 Vård och omsorg	8
4. Församlingsverksamhetens utveckling och behov av mark, byggnader och anläggningar	8
4.1 Medlemsutvecklingen	8
4.1.1. Prognos medlemsutveckling	9
4.2 Ekonomisk utveckling	9
4.2.1 Prognos	9
4.3 Personal	9
4.4 Verksamheter i församlingshem och kyrkor	9
4.5 Bedömning av församlingsverksamhetens utveckling och lokalbehov	12
4.5.1 Högt prioriterade verksamheter	12
4.5.2. Lokalbehov	13
4.5.3 Att komma vidare	13
4.5.4 Gradering av byggnader utifrån verksamhetens perspektiv i dagsläget	14
5. Begravningsverksamhetens utveckling och behov av mark, byggnader och anläggningar	14
5.1 Ekonomisk utveckling	14
5.2 Personal	14
5.3 Verksamheter	14

5.4 Bedömning av begravningsverksamhetens utveckling och framtida behov.....	14
6. Bestånd av mark, byggnader och anläggningar	15
Alsen	15
Aspås	15
Föllingebygden	16
Näskott	16
Offerdal.....	16
Rödön (inkl. Krokom).....	17
Ås	17
Pastoratet totalt	17
6.1 Planerade förändringar	20
6.2 Lokalbestånd per medlem	20
6.2.1 Kyrkor/kapell:	21
6.2.2 Församlingshem	21
6.3 Fastighetskostnader	22
6.4 Utveckling av fastighetskostnader	22
6.5 Kulturvärden.....	22
6.6 Nyttjande av lokaler	22
6.7 Ändamålsenlighet och teknisk status.....	23
6.7.1. Långsiktigt ägande eller framtida avveckling?	23
6.8. Energi och miljö	24
7. Åtgärdsplan	24
7.1 Sammanvägd analys med åtgärder.	24
7.2 Utförande	25
8. Konsekvensanalys.....	26
9. Fortsatt arbete.....	26
10. Bilagor och referenser	26
10.1 Bilagor.....	26
10.2 Referenser	26

1. Inledning och bakgrund

Denna lokalförsörjningsplan omfattar Krokoms pastorat och avser perioden 2022-2031.

1.1 Bakgrund

Enligt kyrkoordningen ska varje pastorat eller församling som inte ingår i ett pastorat ha en lokalförsörjningsplan. Dessa lokalförsörjningsplaner ska vara klara 1 januari 2022.

Lokalförsörjningsplanen omfattar alla verksamheter och alla byggnader, alla anläggningar och markobjekt som pastoratet äger, hyr eller arrenderar. I lokalförsörjningsplanen ska även kyrkobyggnadens särställning beaktas.

Lokalförsörjningsplanen ska relateras till Församlingsinstruktionen och samordnas med pastoratets övriga långsiktiga verksamhetsplanering. Planen utgår från en omvärldsbeskrivning och avser att ha en planeringsperiod på minst 10 år.

Lokalförsörjningsplanen ska fastställas av Kyrkofullmäktige. Kyrkorådet ska minst vart fjärde år gå igenom lokalförsörjningsplanen och pröva om den behöver förändras. Även om inget förslag till förändring utarbetas ska skälen för detta anmälas till kyrkofullmäktige. (Kyrkoordningen 3 kap 2 § och 47 kap 12 §). Ytterligare bestämmelser om lokalförsörjningsplaner finns i Svenska kyrkans bestämmelser om lokalförsörjningsplaner (SvKB 2018:08).

2. Lokalförsörjningsplan för Krokoms pastorat

Lokalförsörjningsplanen för Krokoms pastorat är upprättad med Kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser om lokalförsörjningsplaner som utgångspunkt. Utöver de obligatoriska uppgifterna innehåller planen redogörelser för de analyser som ligger till grund för lokalförsörjningsplanens åtgärdsplan.

Lokalförsörjningsplanen omfattar alla verksamheter och alla byggnader, alla anläggningar och markobjekt som pastoratet äger, hyr eller arrenderar. De analyser och prognoser som det redogörs för i planen utgår i allt väsentligt från underlag med 2018 och 2019 som basår. Verksamhetsmässigt har 2020 varit ett svårt år att ha som underlag då pandemin påverkade församlingens verksamhet i stor utsträckning.

Arbetet med planen har bedrivits av en arbetsgrupp som utifrån sina arbetsområden tagit arbetet vidare ut till pastoratets olika verksamheter. Pastoratets fastighetsförvaltare, Jonas Thelander, har varit processledare för arbetet och den arbetsgrupp som bestått av kyrkogårdschefen Joachim Reineke, kamrer Catrin Haglund, församlingsherde Calle Wahlström samt kyrkoherde Hanna Pettersson. I arbetet har också samtal förts med kyrkorådets ordförande Hans Åsling, kyrkorådets arbetsutskott samt förtroendevalda i pastoratets församlingsråd. Som ytterligare stöd i arbetet har även fastighetssamordnare Jan Högberg från Härnösand stifts funnits med.

Detta är pastoratets första lokalförsörjningsplan, ambitionen är att planen ska vara ett redskap som underlättar och stödjer genomförandet av pastoratets vision och uppdrag. Lokalförsörjningsplanen ska vara ett levande dokument och vidareutvecklas efter hand.

2.1 Mål och förutsättningar

Nedan redovisas de förutsättningar som påverkade framtagandet av lokalförsörjningsplanen.

I arbetet med församlingsinstruktionen (FIN) i Krokoms pastorat har vi diskuterat församlingsverksamheten utifrån klostrets sju rum som de beskrivs i skriften *Seven sacred spaces Expressing community life i Christ* utgiven av Church Army 2015 (www.churcharmy.org.uk)

Vi har läst, tolkat och förenklat skriften till vårt sammanhang. De sju rummen som beskrivs i skriften kan kort sammanfattas såhär:

- Cellen, människans enskilda gudstjänstrum
- Gudstjänstrummet, den gemensamma platsen för gudstjänst och sakrament
- Biblioteket, platsen för lärande
- Matsalen, plats för delande och gemenskap
- Kapitelsalen, rummet för de formella samtalen och besluten
- Pelargången, mötesplatsen med världen utanför
- Trädgården, plats för skapelsen och för andlig mognad och växt.

Vi vet att varje rum har fler dimensioner och utvecklingsområden än de vi har fångat här men vi tyckte att modellen var hjälpsam att tänka i och vi ser detta som ett första steg att arbeta och utveckla verksamheten mer och mer efter denna modell.

Visionen för Krokoms pastorat tar sitt avstamp i modellen ovan och lyder enligt församlingsinstruktionen: "Svenska kyrkan i Krokoms pastorat vill vara **ett gudstjänstrum** där Kristus är i centrum och gemenskap delas, **en trädgård** där tro idealitet och hållbarhet får utrymme att växa och mogna samt **en pelargång** där mötesplatser och lokal identitet skapas"

Ur den visionen har tre prioriterade områden lyft fram i samtal vi haft om framtiden och prioriteringar. Dessa områden är:

- Gudstjänstrummet, gudstjänsten som centrum och söndagen som en dag för gemenskap, verksamhet och fördjupning. Här har också kyrkobyggnaden en plats.
- Trädgården, hållbarhet och klimatfrågan. Vi behöver aktivt ställa oss fråga hur vi kan leva utan att utnyttja skapelsen och omsätta det i handling. Krokoms pastorat vill därför vara en del av Färdplan för klimatet.
- Ideella medarbetare finns och behövs i alla rum, för det arbetet finns en särskild handlingsplan.

I verksamhetsplanen lyfts även andra utmaningar pastoratet står inför under 2020-2023. Den största utmaningen är att minska pastoratets kostnader och samtidigt utveckla och upprätthålla kvaliteten i verksamheterna.

Obligatoriska verksamheter för pastoratet är:

Krokoms pastorats grundläggande uppgift är att bedriva gudstjänst, undervisning, diakoni och mission i alla församlingar som ingår i pastoratet. Hur personalresurser och antal huvudgudstjänster fördelas mellan församlingarna i pastoratet redovisas i Församlingsinstruktionen.

Undervisning för barn och vuxna bedrivs i hela pastoratet men den är lokalt anpassad till de olika församlingarnas behov och möjligheter. Konfirmandarbetet, arbetet med Unga ledare och ungdomsverksamheten samordnas på ett pastoratsövergripande sätt.

Det diakonala arbetet bedrivs både av anställda och ideella medarbetare. Det arbetet ser olika ut i de olika församlingarna eftersom behoven är olika. Här gör ideella medarbetare en stor insats och deras arbete och lokalkännedom är omistliga delar av det diakonala arbetet i Krokoms pastorat.

När det gäller mission kan det betyda mycket, mission sker i våra egna verksamheter men också i det internationella arbetet som Krokoms pastorat är en del av. Pastoratet deltar på olika sätt i insamlingarna till ACT, en del församlingar har vänförsamlingar i andra länder, andra församlingar ordnar med till exempel stick och sy grupper vars intäkter går till det internationella arbetet eller så ordnas församlingsaftnar eller samtalskvällar.

Pilgrimsleden, S:t Olof, går också genom Krokoms pastorat och den används på olika sätt i församlingarnas arbete.

I pastoratets arbeten är klimatfrågan också central, den genomsyrar på olika sätt alla de områden som tillhör den grundläggande uppgiften. En viktig lärdom vi dragit under coronapandemin med början 2020 är att vi kan resurseffektivisera på olika sätt, bland annat har resandet minskat då vi ersatt fysiska möten med digitala möten. Användandet av digitala möten kommer att fortsätta även efter pandemin eftersom vi nu lärt oss och vant oss vid dessa.

2.2 Kyrkobyggnadernas särställning

Enligt kulturmiljölagen ska kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värden inte minskar och deras utseenden och karaktärer inte förvanskas. De får inte på något sätt väsentligen förändras utan tillstånd från Länsstyrelsen. Enligt Svenska kyrkans bestämmelser (svKB 2018:8) ska kyrkobyggnadernas särställning beaktas vid utformandet av lokalförsörjningsplanen. Av pastoratets 11 kyrkor är det endast Föllinge respektive Krokoms kyrka, som invigdes 1998 och 2013, som inte omfattas av kulturmiljölagen.

2.3 Mål för lokalförsörjningsplaneringen

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB) betonar att lokalförsörjningsplanen även ska innehålla en redogörelse för fullmäktiges mål för lokalförsörjningen. Inom ramen för lokalförsörjningsplanens upprättande har följande mål- och strategiformuleringar fastställts av Krokoms pastorats kyrkofullmäktige 2020-11-12.

Krokoms pastorats lokalförsörjningsplan ska ha huvudfokus på lokalbehov utifrån våra verksamheter.

Vision

- Lokalförsörjningsplanen ska bidra till ett optimalt fastighetsbestånd genom omsorgsfull planering av fastigheter, lokaler och ändamålsenliga verksamhetsmiljöer. Detta ska ske genom lägsta möjliga kostnad och miljöpåverkan över tid.

Övergripande målformulering

- Alla församlingar i pastoratet ska kunna utföra sina verksamheter i ändamålsenliga lokaler som har en långsiktig och hållbar resursanvändning
- Församlingarna ska arbeta aktivt även i lokalförsörjningsfrågan för hur vi på bästa sätt kan vara kyrka i en föränderlig värld. Här har församlingsråden en mycket viktig funktion.

Inriktningsmål (mätbara) för lokalförsörjningsplanen

- Ett beslut ska fattas angående hur mycket av pastoratets intäkter som i genomsnitt ska gå till mark, byggnader och anläggningar.
- En minsta nyttjandegrad för att våra fastigheter ska stanna i pastoratets ägo ska upprättas. Nyttjandegraden kan vara olika för olika fastigheter.
- Pastoratets fastigheter ska delas in i olika prioriteringsgrupper

Strategiformuleringar

- Pastoratet ska koncentrera sitt ägande och förvaltande till kyrkobyggnader och de lokaler som verksamheten bedömer att det finns långsiktiga behov av.
- Församlingarna kan samverka med andra fastighetsägare för att tillgodose lokalbehoven där pastoratet inte har egna fastigheter
- Verka för minskad miljöbelastning över tid genom effektiv energianvändning samt vid upphandling tydliggöra vikten av miljöhänsyn.

3. Omvärldsbeskrivning Krokoms pastorat

Krokoms pastorat bildades 2018. Pastoratet består av sju församlingar och har totalt ca 10 780 medlemmar. Pastoratets geografiska utsträckning omfattar samma område som Krokoms kommun och delar många av kommunens utmaningar.

3.1 Många sätt att leva och bo

Krokoms pastorat är stort till ytan och med långa avstånd. Det rymmer såväl tätorter som glesbygd. Av tradition har jord- och skogsbruk varit dominerande men nära Östersund har karaktären ändrats genom senare års bostadsbyggande fokuserat på unga familjer.

De sju församlingarna är olika. Offerdal liksom Föllingebygden är glesbygdsförsamlingar med vikande befolkningsunderlag medan Ås församling, nära Östersund har en ökande, ung befolkning. Församlingarna längs E14 liksom Aspås har många som arbetspendlar in till Östersund. Arbetspendling gäller för flertalet yrkesverksamma invånare i pastoratet.

Krokoms kommun är ett samiskt förvaltningsområde och i Offerdals och Föllingebyggdens församlingar finns samebyarna Njaarke, Jijnjevaerie och Jovnevaerie.

De flesta hushåll är beroende av bil i sitt dagliga liv, för att kunna arbetspendla och för att nå sjukvård, samhällsservice och affärer. Kollektivtrafiken går i riktning mot Östersund, främst morgon och kväll för pendlare och skolbarn. I framtiden kan tåget spela en större roll. En aktiv fritid förutsätter tillgång till bil för att det ska vara möjligt att delta i olika aktiviteter.

3.2 Näringsliv

Bruksorterna Näliden, Vaplan och Trångsviken har mer betydande industriföretag och detsamma gäller Krokoms. Kommunens liksom pastoratets administration finns i Krokoms. I övrigt karakteriseras näringslivet av jord- och skogsbruk och mindre företag inom de näringarna. Mathantverk har en viktig roll i näringslivet med det nationella utvecklingscentret Eldrimner i Ås.

3.3 Kultur och musik

Kulturlivet innefattar många aktiviteter. Stort intresse läggs på hembygdsföreningar och hembygdsgårdar finns i alla församlingar. Historiska kulturmiljöer vårdas och i Glösa finns till exempel hällristningar från stenåldern.

Det finns många verksamma musiker i området, såväl professionella som amatörer och ett flertal bra körer. Här är kyrkornas och församlingarnas musikutövare viktiga. Krokoms kommun driver en kulturskola.

3.4 Idrott och friluftsliv

Natur och friluftsliv liksom idrott spelar en stor roll för de som bor i pastoratet. Naturen är en integrerad del av livet för de flesta. Jakt och fiske är självklara aktiviteter som också lockar turister till området.

I församlingarna finns fotbollslag, ishockeylag och naturligtvis klubbar för skidskytte och skidlöpning. Alsens IF har t ex ett bra fotbollslag medan Trångsvikens IF satsar på skidor och friidrott. Almåsa erbjuder utförsåkning medan Åkersjön och Storåbränna lockar skoteråkare och fiskare.

3.5 Förskolor och skolor

I alla församlingar finns förskolor och i flertalet av församlingarna finns skolor till och med sjätte årskursen. Högstadielklasserna är koncentrerade till de större tätorterna och de ungdomar som fortsätter i gymnasiet pendlar till Östersund. I Ås finns naturbruksgymnasiet Torsta och i Dille gymnasieutbildning med inriktning mot bl.a. häst och skog. Wången i Alsen är en riksanläggning för travsporten med både utbildning och utveckling. Birka folkhögskola i Ås rekryterar unga och äldre från hela landet och har bland annat musikutbildning.

3.6 Vård och omsorg

Äldreboenden finns i Offerdals, Rödöns och Föllingebygdens församlingar. I Näliden, Krokoms och Änge finns tandläkare och i Krokoms, Föllinge och Änge finns hälsocentraler. Hälsocentralen i Änge bedrivs som ett medborgarkooperativ.

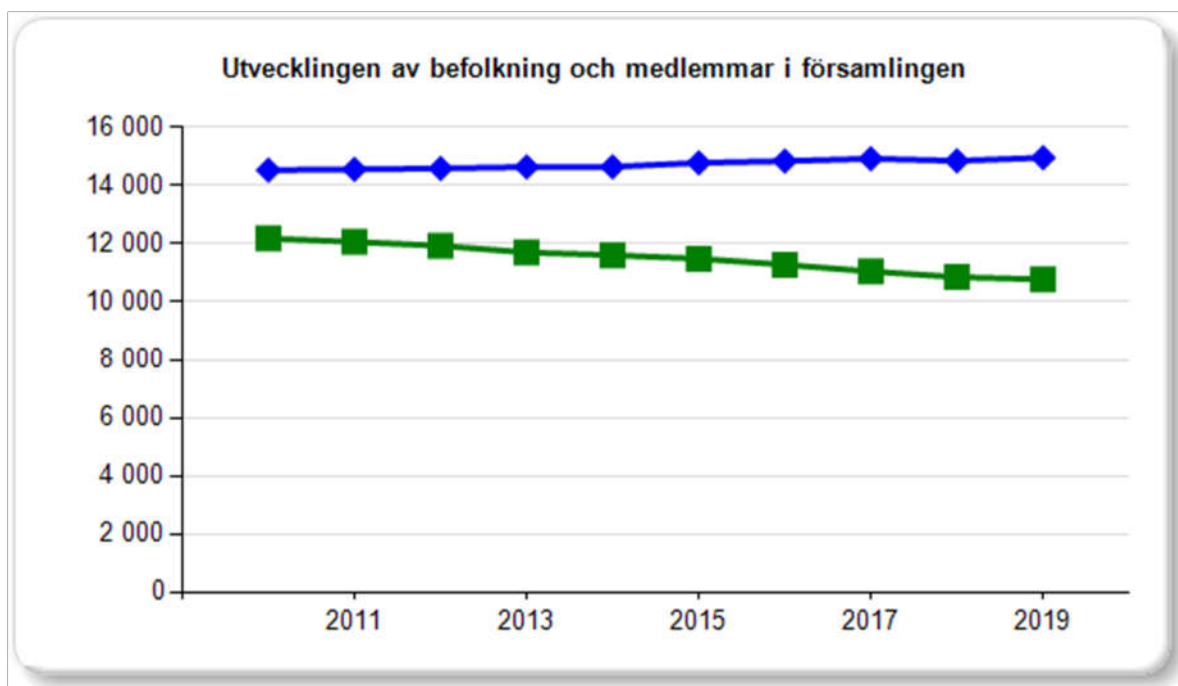
4. Församlingsverksamhetens utveckling och behov av mark, byggnader och anläggningar

I detta avsnitt redogörs för verksamhetens utveckling i pastoratet. Faktorer som påverkar verksamheten framöver är medlemsutvecklingen och den ekonomiska utvecklingen.

Pastoratets nuvarande fastighetsbestånd redovisas under kapitel 6.

4.1 Medlemsutvecklingen

Befolkningen i Krokoms pastorat ökar något, men det har ingen betydande påverkan av antalet medlemmar i Svenska kyrkan. Antalet medlemmar minskar istället över tid som diagrammet visar.

4.1.1. Prognos medlemsutveckling

Enligt prognosen har vi 10780 medlemmar år 2020 och 8.914 medlemmar år 2030.

4.2 Ekonomisk utveckling

Pastoratets inkomst för församlingsverksamheten kommer från medlemmarnas kyrkoavgift. Verksamhetsplan och budget 2021-2023 baseras på en kyrkoavgift på 1,312% på varje beskattningsbar hundralapp. Det är i mitten av avgiftsspannet för de enheter som ingår i Norra Jämtlands kontrakt.

4.2.1 Prognos

I ett scenario där inga förändringar görs åt pastoratets fastighetsbestånd (s.k. nollscenario) skulle fastighetskostnadernas andel av församlingsverksamhetens intäkter öka från 21% 2019 till 28% 2030 (Se vidare under kap. 6.4)

4.3 Personal

I januari 2021 finns 44 tillsvidareanställda i Krokoms pastorat.

4.4 Verksamheter i församlingshem och kyrkor

Varje vecka sker olika verksamheter i våra församlingshem, där möts körer, konfirmander, barn, unga och äldre.

Församlingarna har kontakt med skolorna i pastoratet, bland annat genom skolbesök och vandringar/samlingar vid högtider som jul, påsk och allhelgona samt bibeläventyret.

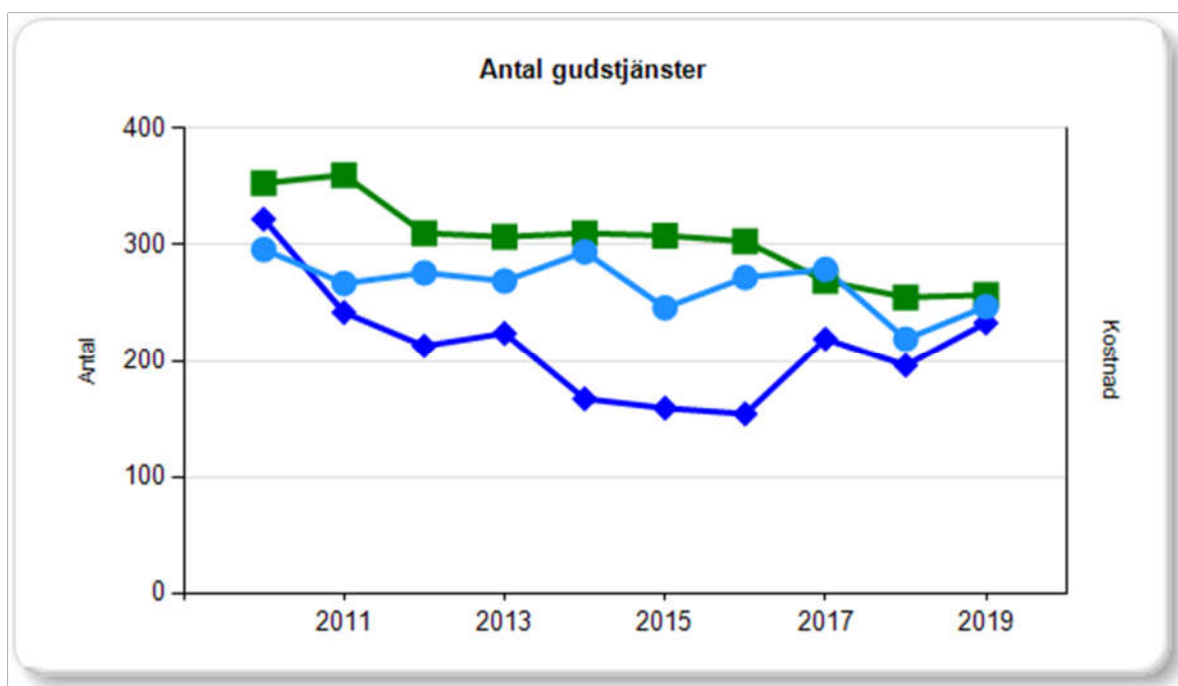
Söndag och helgdag firas minst en huvudgudstjänst i Krokoms pastorat. Det flesta söndagar firas en gudstjänst i alla församlingar i pastoratet. Under vinterhalvåret firas många av pastoratets gudstjänster i församlingshemmen för att minska kostnaden för uppvärmning av våra kyrkor.

Under veckorna ser det olika ut i församlingarna, en del församlingar firar veckomässor, andra har Messy church ett par gånger/termin.

I alla församlingar firas också gudstjänster där barngrupper och deras familjer på ett särskilt sätt bjuds in att delta.

Församlingens körer medverkar regelbundet i gudstjänstlivet, oftast i den/de församlingar de har sin hemvist.

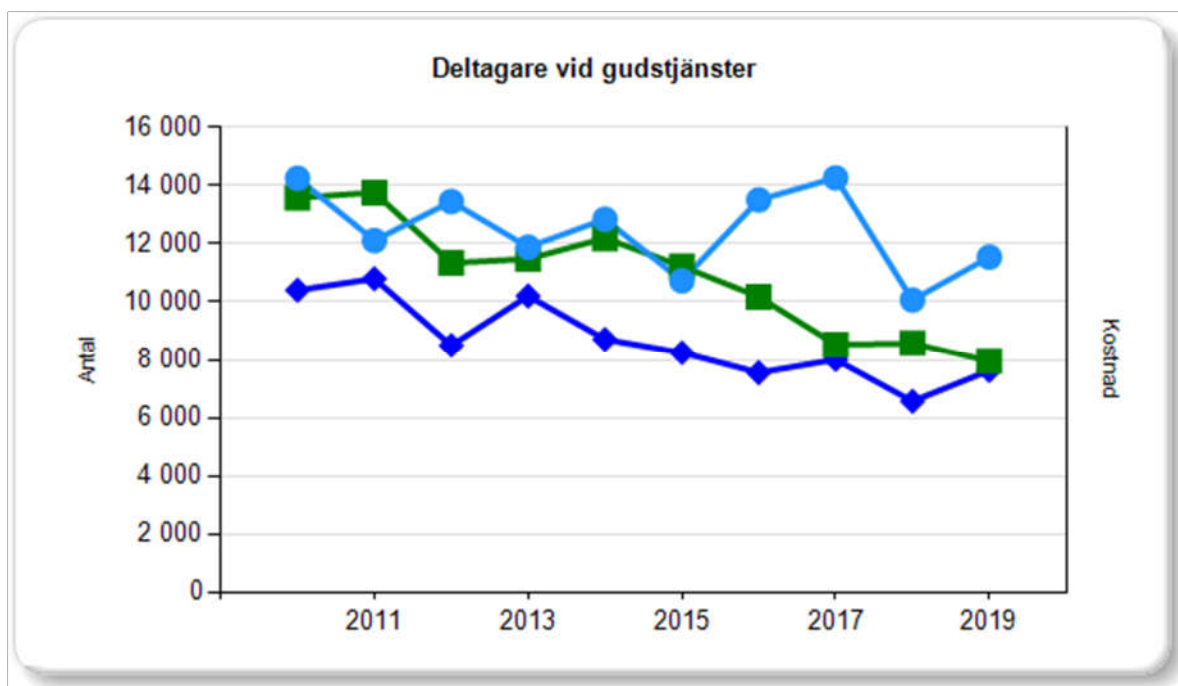
Antalet gudstjänster har minskat i pastoratet, se tabell nedan

♦	Antal andra gudstjänster	322	242	213	224	167	159	154	219	196	233
■	Antal huvudgudstjänster	353	360	310	307	310	308	303	269	255	257
●	Antal kyrkliga handlingar	296	267	276	269	294	246	272	279	219	247
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019

Som visas av tabellen har antal gudstjänster och huvudgudstjänster minskat med ca 100 gudstjänster på tio år. Antal kyrkliga handlingar har minskat med ca 50 under samma tid.

Antalet besökare har också minskat när det gäller huvudgudstjänst och kyrkliga handlingar. I statistiken nedan visas antal besök, inte antal personer. Det kan alltså vara samma person som gör flera besök.

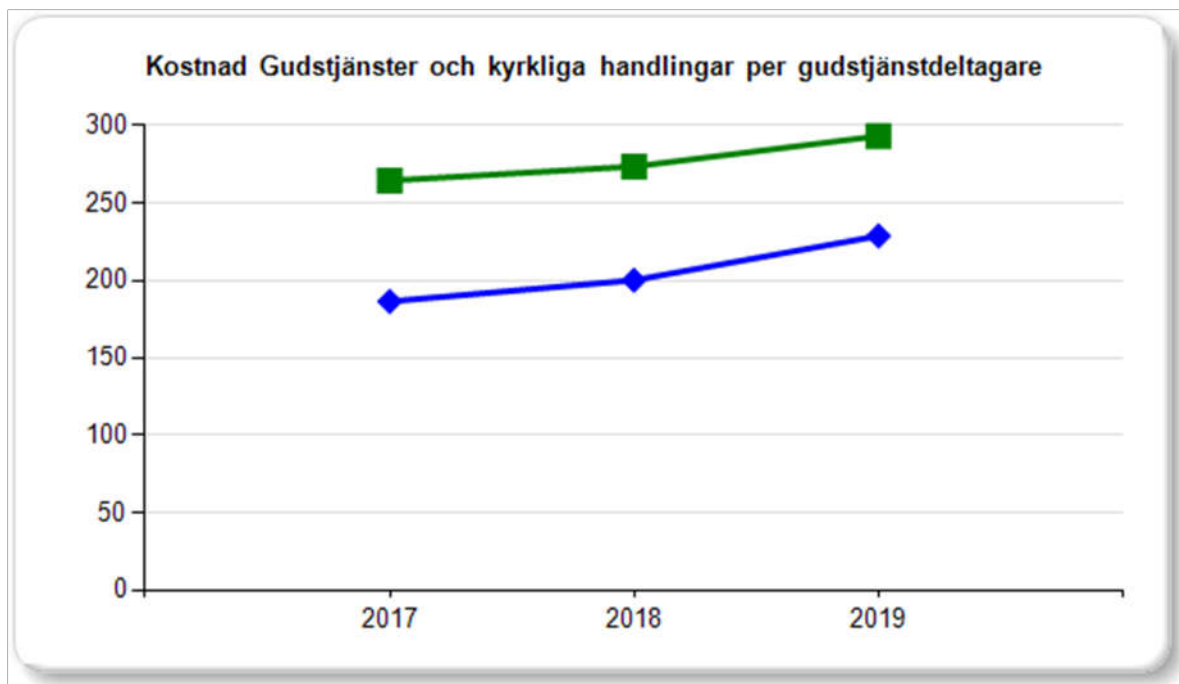
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
◆	Besök vid andra gudstjänster	10407	10803	8504	10210	8713	8249	7548	8002	6563	7624
■	Besök vid huvudgudstjänster	13583	13763	11347	11483	12196	11233	10180	8533	8575	7951
●	Besök vid kyrkliga handlingar	14253	12118	13455	11890	12849	10731	13509	14268	10073	11546

Tabellen nedan visar en minskning av gudstjänstbesök över tid.

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
■	Deltagare per vecka vid andra gudstjänster	1,64 %	1,72 %	1,37 %	1,67 %	1,44 %	1,38 %	1,28 %	1,39 %	1,16 %	1,36 %
■	Deltagare per vecka vid huvudgudstjänst	2,14 %	2,19 %	1,83 %	1,88 %	2,02 %	1,88 %	1,73 %	1,48 %	1,52 %	1,42 %

Antalet gudstjänstbesökare i Krokoms pastorat är lägre än riksgenomsnittet.

När antal besökare/gudstjänst/kyrklig handling minskar ökar kostnaden/besök.

4.5 Bedömning av församlingsverksamhetens utveckling och lokalbehov

Nedan följer en bedömning av de behov som vi kan se framöver utifrån församlingsverksamheten.

4.5.1 Högt prioriterade verksamheter

Söndagen med gudstjänsten i centrum, är ett av pastoratets prioriterade områden. Flera församlingar vill lägga mer resurser på söndagen med gudstjänsten i centrum. I det arbetet är målet att samla fler generationer, skapa möten och stor delaktighet.

Musik. Körverksamhet och kyrkomusik är viktigt. Här behövs lokaler för övning, utrymmen för notskåp och underhållna pianon och orglar.

Barn och konfirmandarbete. Pastoratet har uppdraget att ge undervisning om den tro som barnen döptes till och barnen har en särställning i kyrkan. Därför behövs personal som kan leda arbetet och lokaler lämpade för undervisning. Kyrkorummen passar sämre för det ändamålet. Ombyggnad av kyrkor för att passa barnverksamhet fullt ut blir svår och dyr. Församlingshemmen passar för undervisning. Frågan kan dock ställas om undervisning och kyrklig närvaro skulle kunna bli bättre om vi lämnade församlingshemmen och sökte nya platser? Församlingarna kan hyra in sig i andra lokaler än församlingshemmen. Det kräver omställningsarbete, men kan också vara en möjlighet att kyrkan kommer närmare samhället och platser där många fler rör sig.

Diakoni Mötena med äldre, ensamma, sjuka och alla som lever i utsatthet, de mötena och dess mötesplatser är viktiga. Verksamheten är flexibel, även här är serveringen väsentlig.

Vuxenverksamhet Utbildning och fördjupning i kyrkans tro och liv i form av samtalsgrupper. Arbeta med ideella kommer bli viktigt.

Ledning Församlingsråd, kyrkoråd och övriga konstellationer som möts för att leda kyrkan är viktiga. De behöver tillgång till mötesplatser. Även personal behöver kontorsplatser för planering och administration.

4.5.2. Lokalbehov

Kontorsplatser för personal. Det finns en öppenhet för att flytta kontorsplatser till samma rum som verksamheten bedrivs i, men det måste fungera i praktiken och personal måste kunna behålla arbetsgemenskap för trivsel och planering. Det finns också en öppenhet för att lämna kostsamma egna kontorsplatser och istället hyra kontor hos externa aktörer. I vissa fall kan personalen då komma närmare de centrum där människor i församlingen rör sig.

Undervisningssalar. Pastoratets församlingshem är ofta lämpade för undervisning. De församlingshem som har centrala lägen ska pastoratet försöka behålla. Kan pastoratet sälja dem med perifera lägen öppnar sig möjligheter att hyra in sig på andra platser. Det kommer att bli jobbigare och svårare för personal att jobba på det sättet därför måste verksamhets infrastruktur ses över. Det behöver bli färre pysselprylar och enkelt att flytta material som behövs för undervisningen. Det är också nödvändigt att lokalen fungerar, att den städas och att bokning och service fungerar smidigt.

Samlingssalar för servering. De församlingshem som behålls i pastoratet kan fungera som tidigare. För de församlingshem som avyttras kan vi behöva söka alternativa lokaler i bygden. Om kyrkor anpassas för enklare servering går det att ha kyrkkaffe och kanske dagledigträffar med enkel servering i kyrkorna eller så kan pastoratet hyra lokaler för enstaka tillfällen.

Mark. Krokoms pastorat behöver inte mer tomtmark, däremot kan det bli aktuellt att söka mark för markbundna solcellsanläggningar. Markbundet är att föredra framför montering på kyrktak, men då måste det finnas lämplig mark för ändamålet.

4.5.3 Att komma vidare

Kyrkor: Undersök möjligheten till kök i kyrkan, utöka toalett och avloppskapacitet, billigare uppvärmning, ta bort bänkar och sätta in bord och stolar, göra rum i rummet, dra in internet. Kan kyrkan vara en plats för körövning, sammanträden, konfirmandundervisning och barnverksamhet?

Församlingshem: Är det strategiskt viktigt? Eller kan det bli bättre om det stängs och vi söker nya möjligheter?

Kontor: Det är bra om de är nära verksamheten. Om vi flyttar mer verksamhet till kyrkor, kan personalkontor följa med dit? Kan personalen ha kontor där samhällets centrum ligger även om det inte är på samma ställe som kyrkan ligger?

I kyrkor under 2022: Undersök kyrkor för möjligheter att använda dem till möten, körövningar, serveringar, toaletter och kök genom att förbättra uppvärmning, interiör förändring, förbättrat VA och eventuellt extern ombyggnad.

Prioritera vilka kyrkor som kan och ska byggas om utifrån behov och undersökning.

I Församlingshem under 2022: Undersök församlingshem, kontorsplatser, förråd för verksamhet, vaktmästeriets behov och underhållsskuld. Vilka hus kan vi stänga eftersom det finns andra alternativ och kostnaderna är för höga?

Prioritera i vilka hus och i vilken ordning de ska säljas av eller behållas.

4.5.4 Gradering av byggnader utifrån verksamhetens perspektiv i dagsläget

När byggnaderna i Krokoms pastorat ska prioriteras behöver olika perspektiv ligga till grund för det arbetet. Församlingsråd och personal har arbetat med dokumentet som finns i *bilaga 1* som ett underlag i samtalet. Till det perspektivet kan också följande frågor ställas:

Bedömningen av **ändamålsenlighet idag** utifrån följande graderingsskala:

- 1 Inga brister
- 2 Mindre eller obetydliga fel och brister
- 3 Väsentliga fel och brister
- 4 Större eller allvarliga fel eller brister
- Ej bedömd eller ej relevant

5. Begravningsverksamhetens utveckling och behov av mark, byggnader och anläggningar

I och med att begravningsverksamheten bekostas av alla oavsett medlemskap i svenska kyrkan så påverkas inte denna med samma vikande kurva som för församlingsverksamheten. Dock är det lika viktigt att ha ändamålsenliga och anpassade anläggningar för begravningsverksamheten som för övrig verksamhet.

Pastoratets nuvarande fastighetsbestånd redovisas under kapitel 6.

5.1 Ekonomisk utveckling

Pastoratets inkomst för begravningsverksamheten kommer från begravningsavgiften som betalas av folkbokförda i Sverige. Avgiften är 0,253% för inkomstår 2021 och ska bland annat täcka kostnader för skötsel av begravningsplatser, kremering och gravsättning.

5.2 Personal

Personalen är till stora delar densamma som för församlingsverksamheten. En stor andel av begravningsverksamhetens personella resurser består dock av säsongs- och ferieanställda som under sommarhalvåret jobbar med kyrkogårdsskötsel.

5.3 Verksamheter

Begravningsverksamheten omfattar drift, skötsel och underhåll av pastoratets kyrkogårdar. I det ingår även gravsättning av stoft och askor efter avlidna. Huvuddelen av arbetstimmarna är förlagda till sommarhalvåret då ca 75% av de nödvändiga arbetstimmarna blir utförda. Kostnaderna för både personal, maskiner och byggnader fördelas enligt förutbestämda fördelningsnycklar som i huvudsak bygger på resultatet av arbetsvolymmätningar slutförda sommaren 2021, dvs. det nuläge som råder efter genomförd pastoratsreglering 1 jan 2018. Då begravningsplatserna omfattas av kulturmiljöskydd bör underhållet ske fortlöpande och anpassat till de kulturella värdena. Hänsyn bör även tas till gravrättsinnehavarnas och allmänhetens önskemål om välskötta begravningsplatser. Underhållet av dem tas upp i särskild ordning.

5.4 Bedömning av begravningsverksamhetens utveckling och framtida behov

De byggnader som, i princip, är exklusiva för begravningsverksamhetens verksamheter består av garage/förråd, verkstäder samt bårhus.

Byggnadernas storlek, standard och antal varierar mellan pastoratets områden och kyrkogårdar men är generellt sett av enklare karaktär.

Överlag är beståndet av mark, byggnader och anläggningar för att utföra begravningsverksamhetens uppgifter gott men på sina håll finns behov att utöka/förändra vissa utrymmen. Åtgärderna som utförts och planeras utföras sker främst med avsikt att ge förbättrad arbetsmiljö samt effektivisering av arbetet.

Generellt finns därmed inget övertal av begravningsverksamhetens byggnader, dock kan det i vissa områden bli frågan om att förändra beståndet. Genom översyn och rensning av gamla prylar och maskiner kan det också finnas möjlighet att göra sig av med vissa enklare förrådsbyggnader i sämre skick.

Konkreta exempel där beståndet behöver utökas är materialfickor (sand, jord mm) i Laxsjö, Hotagen, Offerdal och Rönnefors, förråd i Ås samt garage i Föllinge. Samtliga av dessa exempel bedöms inrymmas inom befintliga markområden.

6. Bestånd av mark, byggnader och anläggningar

Beståndet av mark, byggnader och anläggningar som nyttjas av Krokoms pastorat omfattar totalt omkring 15200 kvadratmeter ägd bruksarea (BRA) som är utspridda över en yta likställd med Krokoms kommun (ca. 6813 km²). Av denna bruksarea används cirka 12 600 kvadratmeter för församlingsverksamhet och resterande för ren begravningsverksamhet. Fastighetsbeståndet omfattar även ca 35 hektar mark borträknat den skog- och jordbruksmark som förvaltas av egendomsnämnden. Utöver ägda lokaler hyr pastoratet i dagsläget 2 stycken lokaler, Trångsvikens och Laxsjö bygdegårdar för bl.a. barnverksamhet.

Krokoms pastorat består av församlingarna Alsen, Aspås, Föllingebygden, Näskott, Offerdal, Rödön och Ås. Nedan redovisas respektive församlings fastighetsinnehav, **församlingsverksamhet (FV)**, **begravningsverksamhet(BV)** respektive **markinnehav** var för sig.

Alsen

<i>Verksamhet</i>	<i>Kategori</i>	<i>Antal objekt</i>	<i>BRA (m²)</i>	<i>Mark (ha)</i>	<i>Fastighetskostnad, 2019 (tkr)</i>
FV	Kyrka/kapell	1	853		218,4
	Församlingshem	1	445		166
	Inhyrd (Trångsviken)	1	-		89,7
<i>Summa FV</i>		2+1	1298		474,1
BV	Bårhus	1	22		
	Övriga byggnader	4	202		
<i>Summa BV</i>		6	244		
Mark	Begravningsplats	1		1,91	
	Parkmark			1,1	
	Övrigt			0,4	
<i>Summa Tot.</i>			1542	3,41	474,1

Aspås

<i>Verksamhet</i>	<i>Kategori</i>	<i>Antal objekt</i>	<i>BRA (m²)</i>	<i>Mark (ha)</i>	<i>Fastighetskostnad, 2019 (tkr)</i>
FV	Kyrka/kapell	1	504		809,7 ¹
	Församlingshem	1	627		560 ¹

Summa FV		2	1131		1369,7
BV	Bårhus	1	14		
	Övriga byggnader	2	268		
Summa BV		3	282		
Mark	Begravningsplats	1		0,78	
	Parkmark			1,79	
	Övrigt			0,12	
Summa Tot.			1413	2,69	1369,7

1) Större underhåll (Entrétrapp) har utförts under 2019

Föllingebygden

Verksamhet	Kategori	Antal objekt	BRA (m ²)	Mark (ha)	Fastighetskostnad, 2019 (tkr)
FV	Kyrka/kapell	4	2062		805,9
	Församlingshem	1	356		57,9
	Övriga byggnader	1	435		67,4
	Inhyrd (Laxsjö)	1	-		20
Summa FV		6+1	2853		951,2
BV	Bårhus	3+1 ²	69+106 ²		
	Övriga byggnader	15	674		
Summa BV		19	849		
Mark	Begravningsplats	4		5,98	
	Parkmark			1,02	
	Övrigt			3,1	
Summa Tot.			3702	10,1	951,2

2) Avser Föllinge lillkyrka, ej renodlat bårhus.

Näskott

Verksamhet	Kategori	Antal objekt	BRA (m ²)	Mark (ha)	Fastighetskostnad, 2019 (tkr)
FV	Kyrka/kapell	2	881		2349,5 ³
	Församlingshem	1	352		119,7
Summa FV		3	1233		2469,2
BV	Bårhus	1	15		
	Övriga byggnader	4	128		
Summa BV		5	143		
Mark	Begravningsplats	1		1,38	
	Parkmark			1,29	
	Övrigt			0,04	
Summa Tot.			1376	2,71	2469,2

3) Större underhåll (Fasadrenovering) har utförts under 2019.

Offerdal

Verksamhet	Kategori	Antal objekt	BRA (m ²)	Mark (ha)	Fastighetskostnad, 2019 (tkr)
FV	Kyrka/kapell	3	1045		258
	Församlingshem	2	1205		125,1

	Övriga byggnader	1+1 ⁴	137+16 ⁴		43,6
<i>Summa FV</i>		7	2403		426,7
BV	Bårhus	2	88		
	Övriga byggnader	6	361		
<i>Summa BV</i>		8	449		
Mark	Begravningsplats	2		5,49	
	Parkmark			1,95	
	Övrigt			1,66	
<i>Summa Tot.</i>			2852	9,1	426,7

4) Förråd/dass i Jämsmässholmen.

Rödön (inkl. Krokomp)

<i>Verksamhet</i>	<i>Kategori</i>	<i>Antal objekt</i>	<i>BRA (m²)</i>	<i>Mark (ha)</i>	<i>Fastighetskostnad, 2019 (tkr)</i>
FV	Kyrka/kapell	2	1361		1203,8 ¹
	Församlingshem	1	466		164,2
	Övriga byggnader	1+1 ²	282+21 ²		298,9
<i>Summa FV</i>		5	2130		1666,9
BV	Bårhus	1	32		
	Övriga byggnader	8	504		
<i>Summa BV</i>		9	536		
Mark	Begravningsplats	1		2,65	
	Parkmark			1,96	
	Övrigt			0,04	
<i>Summa Tot.</i>			2666	4,65	1666,9

1) Inkluderar hela Krokoms kyrka

2) Förråd Kyrkans hus

Ås

<i>Verksamhet</i>	<i>Kategori</i>	<i>Antal objekt</i>	<i>BRA (m²)</i>	<i>Mark (ha)</i>	<i>Fastighetskostnad, 2019 (tkr)</i>
FV	Kyrka/kapell	1	635		341,4
	Församlingshem	1	917		366,8
<i>Summa FV</i>		2	1552		708,2
BV	Bårhus	1	23		
	Övriga byggnader	1	94		
<i>Summa BV</i>		2	117		
Mark	Begravningsplats	1		2	
	Parkmark			0,38	
	Övrigt			1,14	
<i>Summa Tot.</i>			1669	3,52	708,2

Pastoratet totalt

<i>Verksamhet</i>	<i>Kategori</i>	<i>Antal objekt</i>	<i>BRA (m²)</i>	<i>Mark (ha)</i>	<i>Fastighetskostnad, 2019 (tkr)</i>
FV	Kyrka/kapell	14	7341		5986,7

	Församlingshem	8	4368		1559,7
	Övriga byggnader	5	891		409,9
	Inhyrd	2	-		109,7
	Fast. övergripande				414,9
<i>Summa FV</i>		27+2	12600		8480,9
BV	Bårhus	11	369		
	Övriga byggnader	40	2231		
<i>Summa BV</i>		51	2600		
Mark	Begravningsplats	11		20,19	
	Parkmark			9,49	
	Övrigt			6,5	
<i>Summa Tot.</i>		78+2	15200	36,18	8480,9

Som tabellerna visar har Krokoms pastorat totalt 78 byggnader. Därtill kommer 3 klockstaplar som i denna sammanställning inte betraktats som byggnader.

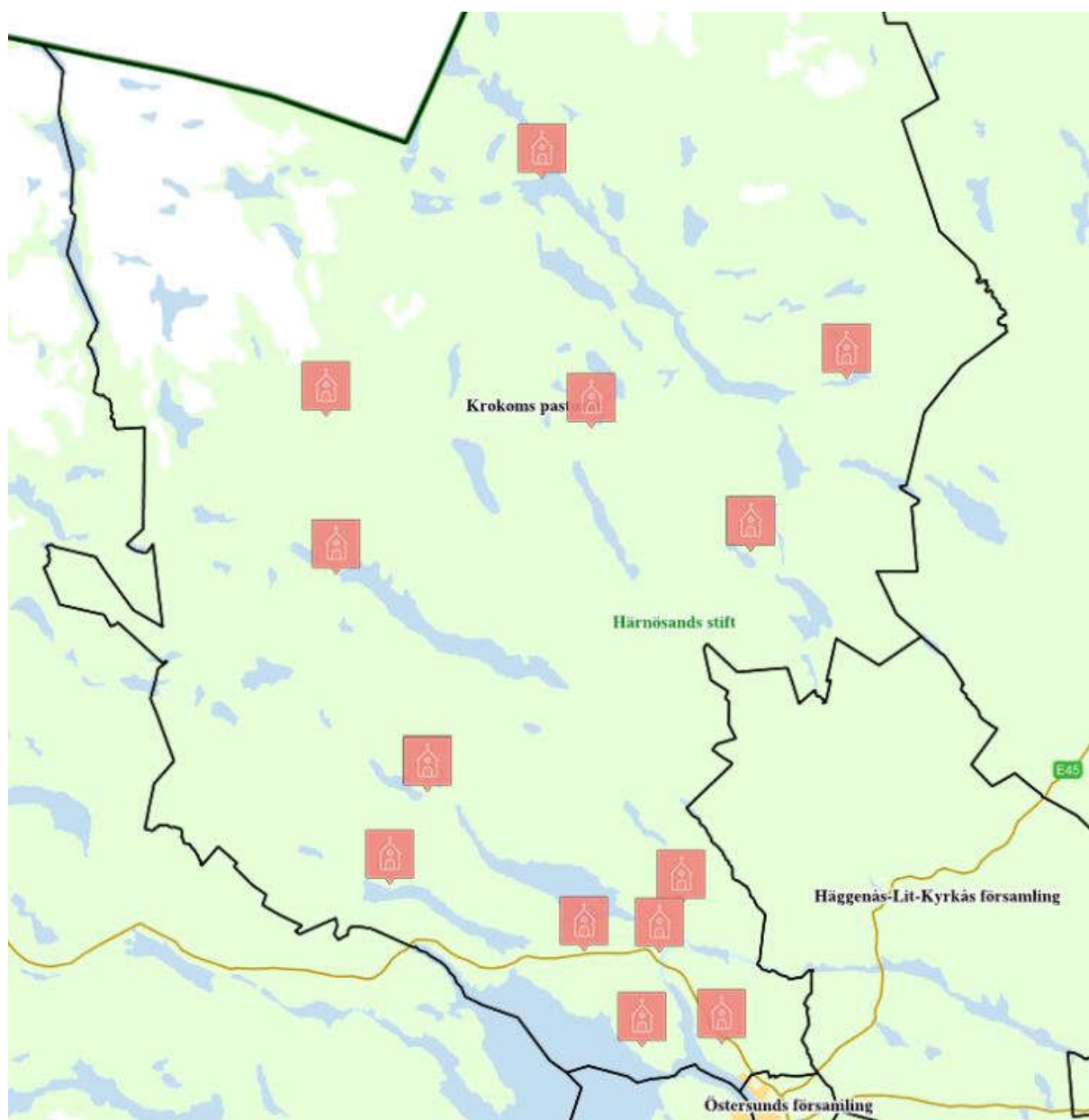
Skärvångens kapell inklusive 1 st förråd samt 1 st klockstapel står på ofri grund, förmodligen samfällad mark samma som angränsande byväg (ej utrett enligt lantmäteriet).

Jämsmäs holms kapell inklusive 1 st förråd/dass samt 1 st klockstapel står på statlig mark inom renskötselområde.

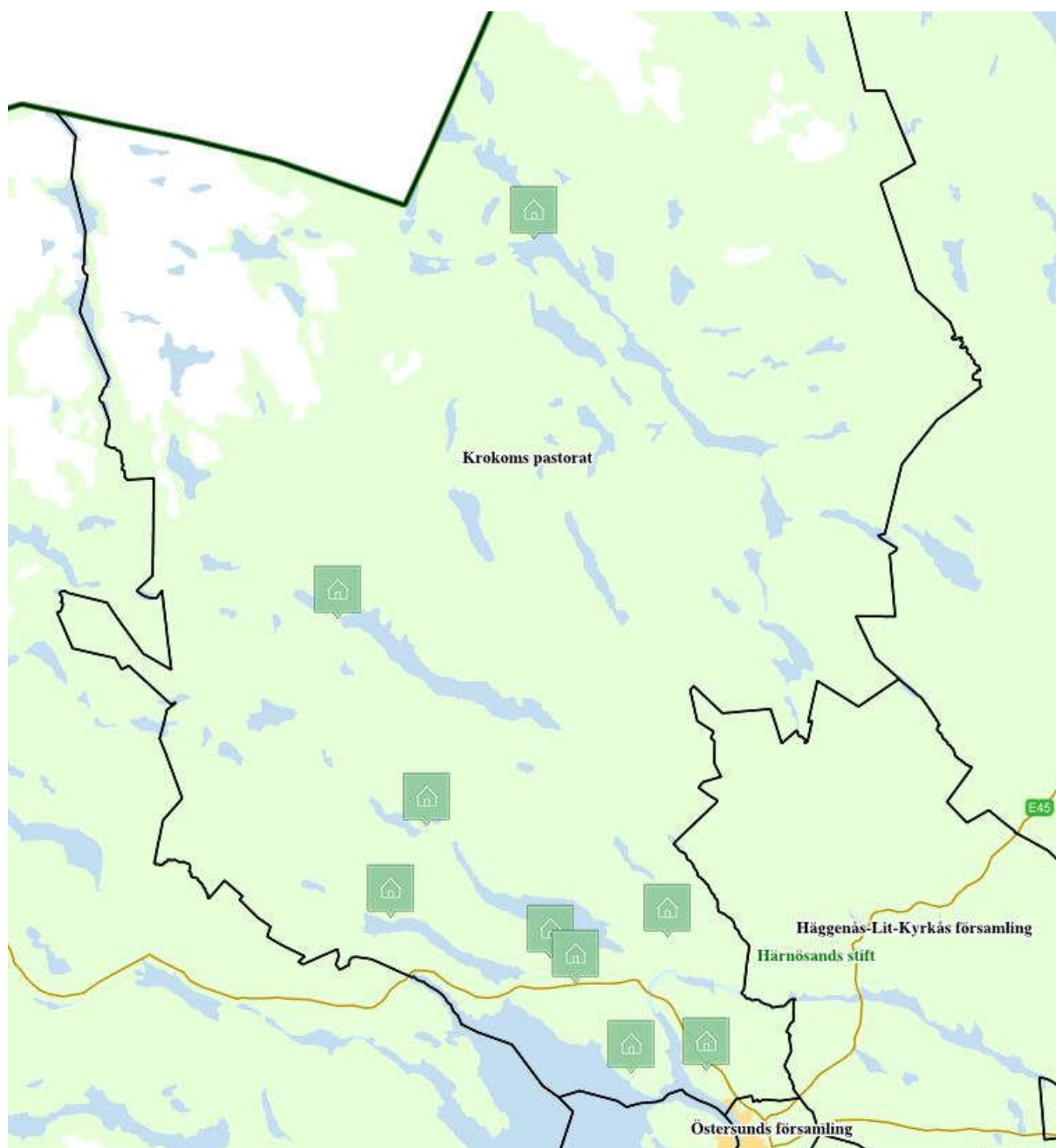
Kartbilderna som följer visar placering av pastoratets kyrkor/kapell respektive församlingshem.

Övriga byggnader och bårhus är belägna i närheten av kyrkor/kapell samt församlingshem.

Nordligast ligger Hotagen och i den södra delen som angränsar till Östersunds församling tillika kommun ligger Ås. Något som tydligt syns på kartbilderna är hur avstånden glesas ut i de norra delarna medan avstånden i söder är relativt små. Detta är något som också speglas i befolkningsmängden med gles och minskande befolkning i norr, tätare med lokalt ökande befolkning i de södra delarna.

Kartbild – Kyrkor/Kapell

Kartbild – Församlingshem

6.1 Planerade förändringar

Den planerade förändring som i nuläget finns är ett beslut i kyrkofullmäktige om försäljning av Hotagens församlingshem.

6.2 Lokalbestånd per medlem

I takt med att medlemsantalet minskar ökar lokalbeståndet/medlem. Nu (2019) är lokalbeståndet (kyrkor respektive församlingshem) i de olika församlingarna enligt följande tabeller.

6.2.1 Kyrkor/kapell:

Församling	Medlemmar (2019)	Antal kyrkor	Kvm kyrka	Kvm Medlemmar/kyrka	Kvm kyrka/medlem
Alsen	816	1	853	816	1,05
Aspås	671	1	504	671	0,75
Föllingebygden	1209	4	2062	302	1,71
Näskott	1273	2	881	637	0,69
Offerdal	1591	3	1045	530	0,66
Rödön	2901	2	1361	1451	0,47
Ås	2319	1	635	2319	0,27
Hela Pastoratet	10780	14	7341	770	0,68

Totalt äger Krokoms pastorat 14 st kyrkor/kapell och av kyrkorna är det 2st som inkluderar "församlingshem" (Krokom & Föllinge).

Nyckeltalet Antal medlemmar per kyrka ger en fingervisning om vilka förutsättningar pastoratet har att på lite längre sikt klara av kostnader förknippade med kyrkobyggnaderna. Krokoms pastorat (Norra Jämtlands kontrakt) hade 770 medlemmar per kyrka under 2019, vilket kan jämföras med det riksgenomsnittliga värdet om 1798 medlemmar per kyrka.

Nyckeltalet Disponibelt kapital per kyrka visar vilka förutsättningar pastoratet har att på kort sikt klara av exempelvis en större underhållsåtgärd på en kyrkobyggnad. Med disponibelt kapital avses här summan av värdet på långfristiga värdepappersinnehav och omsättningstillgångar efter avdrag för värdet på alla skulder. Krokoms pastorat (Norra Jämtlands kontrakt) hade ett disponibelt kapital om 3,2 miljoner kronor räknat per kyrka vid utgången av 2019. Det kan då jämföras med det riksgenomsnittliga värdet om 4,1 miljoner kronor per kyrka. (Uppgifter hämtade från pastoratsrapport 2019 för Krokoms pastorat)

6.2.2 Församlingshem

Församling	Medlemmar (2019)	Antal f.hem	Kvm. f.hem	Kvm Medlemmar/f.hem	Kvm f.hem/medlem
Alsen	816	1	445	816	0,55
Aspås	671	1	627	671	0,93
Föllingebygden	1209	1	356	1209	0,29
Näskott	1273	1	352	1273	0,28
Offerdal	1591	2	1205	796	0,76
Rödön	2901	1	466	2901	0,16
Ås	2319	1	917	2319	0,40
Hela Pastoratet	10780	8	4368	1348	0,41

Totalt äger Krokoms pastorat 8 st församlingshem, ej inräknat Krokom och Föllinge där samlingssal inryms i kyrkobyggnaden. Utöver ägda församlingshem finns i dagsläget 2 st hyrda samlingslokaler (Laxsjö- & Trångsvikens bygdegårdar)

6.3 Fastighetskostnader

Pastoratets fastighetskostnader gällande församlingsverksamheten uppgick år 2019 till 8,48 miljoner kronor inklusive moms (Netto inräknat KAE/KUB-bidrag). I fastighetskostnaden ingår driftskostnader, kostnader för planerat- & avhjälpande underhåll, tillsyn och skötsel, fastighetsadministration, räntor, avskrivningar, externa hyror och lokalvård.

Fastighetskostnad (2019) för respektive område/församling redovisas i tabellerna under huvudrubriken (kap. 6) ovan.

6.4 Utveckling av fastighetskostnader

År 2019 uppgick fastighetskostnadernas andel av intäkterna från kyrkoavgiften till ca 21% . Enligt församlingsprognos över utvecklingen av kyrkoavgiften samt en uppräknings av fastighetskostnaderna motsvarande 2% per år skulle "samma" fastighetskostnad år 2030 utgöra närmare 28% av kyrkoavgiftens intäkter.

Pastoratets mål är att fastighetskostnaderna i medel över tid inte får utgöra mer än 20% av församlingsverksamhetens totala budget. För att upprätthålla en budget i balans behöver framtida kostnader av t ex underhåll ställas mot vilka lokaler som är mest ändamålsenliga för den verksamhet pastoratet driver. Rent krasst innebär detta att lokaler/fastigheter behöver avyttras.

6.5 Kulturvärden

I Krokoms pastorat är alla kyrkor, utom Föllinge och Krokoms kyrka, skyddade enligt kapitel 4 skydd av kulturminnen. Någon värdering av kyrkornas kulturhistoriska värde är ej utförd i denna sammanställning men är något som kan behöva beaktas och undersökas närmre i och med eventuella anpassningar i kyrkor. Möjlighet att utföra samma typ av åtgärd kan skilja sig mellan kyrkorna.

6.6 Nyttjande av lokaler

Nyttjandet av lokalerna som finns i Krokoms pastorat har bedömts via den bokningsstatistik som går att ta fram genom bokningsprogrammet FAS bokning. Nyttjandegrad och fyllnadsgrad har beräknats utifrån bokade sammankomster. Resultatet kan rymma något felaktiga siffror eftersom lokalerna kan ha använts utan att vara bokade och även i vissa fall bokats utan att användas.

Nyttjandegrad = % (Antal bokningar/tillgängliga dagar, 365)

Fyllnadsgrad = % (Antal deltagare per sammankomst/antal tillgängliga platser)

Fyllnadsgrad avser sk "kyrklig handling", vid exempelvis barnverksamhet finns ingen statistik för antal deltagare varför fyllnadsgraden i vissa fall visar noll procent. Att det i några av byggnaderna finns kontor som används mer eller mindre frekvent är inte något som beaktats i detta nyttjande.

Nedanstående tabell redovisar nyttjande- respektive fyllnadsgrad för pastoratets kyrkor och församlingshem år 2019.

Kyrka	Nyttjande-grad	Fyllnads-grad	Församlingshem	Nyttjande-grad	Fyllnads-grad
Alsens kyrka	14 %	11 %	Alsens FH	38 %	3 %
Aspås kyrka	21 %	22 %	Aspås sockenstuga	65 %	6 %
Hotagens kyrka	4 %	6 %	Hotagens FH	7 %	0 %
Laxsjö kyrka	5 %	15 %	Näldens FH	67 %	15 %
Näskotts kyrkan	10 %	12 %	Näskotts sockenstuga	7 %	36 %
Offerdals kyrka	24 %	16 %	Offerdals FH	57 %	5 %

Rödöns kyrka	21 %	15 %	Rödöns sockenstuga	30 %	3 %
Rönnöfors kyrka	5 %	12 %	Rönnöfors FH	6 %	0 %
Ås kyrka	37 %	13 %	Ås FG	94 %	14 %
Jämsmässh. kapell	1 %	10 %			
Skärvångens kapell	4 %	30 %			
Föllinge kyrka	43 %	12 %			
Krokoms kyrka	155 %	16 %			

Inriktningmålet att "en minsta nyttjandegrad för att våra fastigheter ska stanna i pastoratets ägo ska upprättas" har under arbetet med lokalförsörjningsplanen kommit att ifrågasättas. Förslaget är nu istället att nyttjandegraden blir en del av den samlade bedömningen för om en byggnad ska ägas eller ej. Att en lokal nyttjas väldigt lite innebär därmed inte att den per automatik ska avyttras, däremot kommer nyttjandegraden fortsatt vara ett viktigt underlag i prioriteringen.

6.7 Ändamålsenlighet och teknisk status

I detta kapitel redovisas ändamålsenligheten och den tekniska statusen för byggnaderna/lokalerna. Den tekniska statusen har utförts av kyrkogårdschef och fastighetsförvaltare. Även inomhusklimat och tillgängligheten har bedömts. För att fastställa ändamålsenligheten har verksamheten fått bedöma lokalerna utifrån typ av verksamhet: Gudstjänst, undervisning och diakoni.

Bedömningen utgått från följande graderingsskala:

1. Inga brister
2. Mindre eller obetydliga fel och brister
3. Väsentliga fel och brister
4. Större eller allvarliga fel eller brister
- (-) Ej bedömd

6.7.1. Långsiktigt ägande eller framtida avveckling?

Utifrån ändamålsenlighet och teknisk status och i samklang med verksamhetens framtida behov görs bedömning av byggnadernas status fram till lokalförsörjningsplanens nästa revision. Är det framtida ägandet säkert, osäkert eller till och med uteslutet? Graderingen utförs enligt följande färgkodning:

Grön: Långsiktigt ägande

Gul: Osäkert ägande, bör utredas

Röd: Ej långsiktigt ägande, bör avvecklas inom 4 år?

En utredning kan innebära att fastigheten byter prioriteringskategori.

Med anledning av pastoratets nuvarande politiska inställning tillsammans med kyrkobyggnadernas särställning har pastoratets samtliga KML-skyddade kyrkor lagts i **grön** kategori (långsiktigt ägande). Detta ställningstagande gäller just nu men kan alltså efter ev. framtida utredning komma att ändras.

Nedanstående lista redovisar nuvarande status för församlingsverksamhetens byggnader. *Bilaga 2.*

Alsens kyrka
 Alsens församlingshem
 Aspås kyrka
 Aspås Sockenstuga
 Hotagens kyrka

Hotagens församlingshem
Laxsjö kyrka
Näskotts kyrka
Näskotts sockenstuga
Näldens församlingshem
Offerdals kyrka
Offerdals församlingshem
Rödöns kyrka
Rödöns sockenstuga
Rönnöfors kyrka
Rönnöfors församlingshem
Ås kyrka
Ås församlingsgård
Jänsmässholmens kapell
Skärvångens kapell
Föllinge kyrka
Föllinge prästgård
Krokoms kyrka
Laxsjö bygdegård, <i>Inhyrd</i>
Trångsvikens bygdegård, <i>Inhyrd</i>
Kyrkans hus
Offerdals pastorsexp

6.8. Energi och miljö

I de lokaler som inte används regelbundet, t.ex. kyrkor och vissa församlingshem värms utrymmena intermittent då de ska användas, övrig tid står de på spärvarme. Styrningen av värmen varierar från helt manuell styrning i lokalen, styrning via dator/telefon, till styrning via bokningssystemet (FAS Bokning). På området fortgår förbättring av styrningen för att succesivt minska ekonomisk och miljömässig påverkan samt minskad arbetstid för styrning.

Uppvärmningen av lokalerna sker genom värmepump/pellets/fjärrvärme samt direktverkande el. Effektivisering av ekonomisk och miljömässig påverkan genom uppdatering av uppvärmningsform och styrning är ett fortlöpande jobb som ständigt är aktuellt i arbetet med fastigheterna. Även att "kallställa" byggnader under perioder är något som kommer prövas framöver. Då energibesparande åtgärder ger positiva effekter för både miljö och ekonomi bör dessa prioriteras.

Pastoratet använder i dagsläget 100% förnybar energi genom det lokala elbolaget Jämtkraft.

7. Åtgärdsplan

7.1 Sammanvägd analys med åtgärder.

Pastoratets församlingsverksamhet har en ansträngd ekonomi nu och framöver vilket gör att kostnaderna behöver minska för att ekonomin ska gå ihop.

Baserat på den ekonomiska utvecklingen i Krokoms pastorat kommer fastighetskostnadernas procentuella andel öka, framförallt till följd av minskade medlemsintäkter. Besparingar finns att göra

genom att exempelvis utföra energibesparande åtgärder och att, där så är möjligt, effektivisera arbetet. En möjlighet för energibesparing är att överväga/besluta om minskad användning av stora energikrävande byggnader under de kallaste månaderna på året och i stället nyttja andra lokaler under denna period. Pastoratet kan även se över om det finns någon ekonomisk bärighet i att hyra ut lokaler till annan aktör eller om kostnaderna för befintliga lokaler på annat vis kan minskas.

Detta är åtgärder som är påbörjade och bör ske fortlöpande men som inte bedöms vara tillräckliga för att församlingsverksamheten inte successivt ska utarmas.

Givet detta föreslås att den framtida andelen av pastoratets intäkter i församlingsverksamheten som, i genomsnitt, ska gå till mark, byggnader och anläggningar (fastighetskostnad) begränsas till 20%.

Då pastoratet fortlöpande behöver utföra kostsamma underhåll av de kyrkor som skyddas av kulturminneslagen föreslås också att en årlig genomsnittlig "avsättning" om ca. 675 000:- bör inräknas i de 20% som fastighetskostnaderna omfattar.

Då energibesparing och effektivisering inte räcker för att uppnå målet blir slutsatsen att fastigheter behöver avyttras.

Försäljning av fastigheter skulle i första hand minska utgifter för driftskostnad och underhåll, många av de fastigheter som kan bli aktuella för försäljning besitter inga större marknadsvärden.

De vinster som ändå antas uppkomma vid försäljning kan användas för att göra andra fastigheter mer ändamålsenliga.

Nyttjandegraden för våra fastigheter har dokumenterats och analyserats med målet att fastslå en minsta nyttjandegrad. Arbetet med att fastställa denna nyttjandegrad kan eventuellt fortsätta under kommande mandatperiod men utifrån nuläget bedöms att hänsyn behöver tas till både lokala förutsättningar och olika typer av fastigheter. Därför bör nyttjandegraden istället vara en tung del av en sammanvägd analys utan att en specifik procentsats faller fullt avgörande. Se tabell under 6.6.

Även om pastoratet behöver minska sina kostnader är det ett uttalat mål att den grundläggande uppgiften samt barn- och körverksamhet ska bedrivas i hela pastoratet.

Utifrån arbetet med lokalförsörjningsplanen och ovanstående analys har ett åtgärdsförslag arbetats fram, *Bilaga 3*. Åtgärdsförslaget redovisar möjlig väg för att uppnå 20%-målet över en tioårsperiod och omfattar dels ett alternativ 0 som visar utvecklingen om inga åtgärder utförs och dels ett alternativ 1 där tre stycken fastigheter (Hotagens, Rönneförs samt Offerdals församlingsshem) avyttras under tre års tid (2022, 2023 och 2024). Eftersom förändringarna även kommer generera kostnader är en rimlig bedömning att ytterligare byggnad/er (exempelvis Föllinge prästgård) bör avyttras inom planperioden.

7.2 Utförande

För att uppnå målen och utföra förslagen sker fortsatt arbete med fortlöpande analyser och genomföranden av möjliga besparingar, t ex energi.

Fortsatt utredning av förutsättningar/konsekvenser för avveckling av fastigheter i gul och röd kategori.

Politiska beslut för försäljning av fastigheter behöver ske fortlöpande.

8. Konsekvensanalys

Beslutet att satsa på och behålla kyrkorna leder till att flera andra byggnader behöver avvecklas eftersom kyrkorna generellt är dyrare i både drift och underhåll.

Ett aktivt arbete krävs med ombyggnad av kyrkorna för att kunna bedriva flera verksamheter i dem. För detta krävs i sin tur att Länsstyrelsen är med "på tåget" och medgörliga i denna utveckling.

Flyttad verksamhet som inte kan bedrivas i kyrkor måste lösas i annan lokal, egen eller hyrd.

9. Fortsatt arbete

Nedan föreslås punkter att arbeta vidare med för att utveckla pastoratets lokalförsörjningsarbete.

- Aktivt arbete med vård och underhåll.
- Arbeta vidare med utveckling och uppföljning av mål och riktlinjer för pastoratets lokalförsörjningsplan. Genom tydliga mål vet pastoratets församlingar vad de ska sträva mot och kan kontinuerligt följa upp målen.
- Kvalitetssäkring av underlag. För att säkerställa att pastoratet har så goda förutsättningar som möjligt att dra korrekta slutsatser är det viktigt att data ger en rättvisande bild. När underlag är anpassade utifrån hur andra församlingar/pastorat redovisar ökar möjligheterna till jämförelse och kunskapsinhämtning. Exempel för att kvalitetssäkra underlag är:
 - att anpassa redovisning efter nationella riktlinjer
 - att aktivt arbeta med att alla medarbetare använder bokningssystemet på rätt sätt
 - att fastighetsregistret är uppdaterat

10. Bilagor och referenser

10.1 Bilagor

Bilaga 1 - *Prioritera hus, stödfrågor i processen med lokalförsörjningsplan med resultat.*

Bilaga 2 - *Bedömning byggnader*

Bilaga 3 – *Åtgärdsförslag*

10.2 Referenser

- *Pastoratsrapport Krokoms pastorat (Norra Jämtlands kontrakt) 2019*

- *Svenska kyrkans bestämmelser om lokalförsörjningsplaner (SvKB 2018:08)*

- Svenska kyrkan vägledning i lokalförsörjningsplanering inkl. exempel
- Svenska kyrkans fastighetsregister – Krokoms pastorat
- Svenska kyrkans bestämmelser
- Kyrkoordningen